

Лексикологія

**Радимо прочитати
ТЕОРІЮ**

**Також може допомогти
ВІДЕОТЕОРІЯ**

ПРЯМЕ ТА ПЕРЕНОСНЕ ЗНАЧЕННЯ СЛОВА

ПРЯМЕ ЗНАЧЕННЯ

Слови переважно вживаються в прямому значенні.

Слово, вживте у прямому значенні, - це його звична назва (лексичне значення).

ПЕРЕНОСНЕ ЗНАЧЕННЯ

Денкі слова вживаються у переносному значенні.

Слово, вживте у переносному значенні, - це образна назва, передесена з одних предметів, явищ, дій на інші за подібностю.

ОДНОЗНАЧНІ ТА БАГАТОЗНАЧНІ СЛОВА

ОДНОЗНАЧНІ СЛОВА

В українській мові є слова, які називають лише один предмет, явище чи особу, мають одне - єдине лексичне значення

БАГАТОЗНАЧНІ СЛОВА

Слови виникають з одним лексичним значенням, але деякі з них можуть винести набувати нових значень, що мають дієві значення, називаючи багатозначні

Антоніми

Антонім – слово, які мають протилежні значення:

- Кінь
- Слоний
- Малій
- Великий
- Малій
- Великий

Це пряме чи переносне значення? 😊

[Типове завдання ЗНО]

Вправа 1

відеотеорія: Омоніми і пароніми

Вправа 1

ОМОНІМИ – СЛОВА, ЯКІ ПИШУТЬСЯ ОДНАКОВО, АЛЕ ЗНАЧЕННЯ МАЮТЬ РІЗНЕ

Пароніми

Пароніми – (пр. рата – поблизу, опіта – ін’я)

Подібні за звучанням і частково – за будовою, але різні за значенням

ратат – колба для огірків, коча японської пастки
ратат – юда їх зелені, що поселяється в підземеллях (зелені)

Вправа 1

Вправа 2

За сферою вживання слова поділяються

- Діалектні слова
- Терміни
- Професійні слова
- Просторічні слова
- Жаргонізми

АРХАЇЗМ	раніше піт	зара поет
ІСТОРИЗМ	 жорна	—
НЕОЛОГІЗМ	—	 принтер

Групи слів за сферою вживання

- Діалектні слова – це слова, які вживають люди, які проживають у певній місцевості : лівень – когут, вуйко – дядько.

Загальновживана лексика

Лексика охоплює слова, якими користуються всі мовці. Слова, пов'язані з повсякденним життям. Це назви речей, рослин, тварин, явищ природи й суспільного життя

Наприклад:

батько, боротьба, високо, вода, жито, золотий, летіти, сніг, сьогодні, тут, чекати

⌚ Практичний урок ⚒ Іншомовні слова на ЗНО [Типове завдання ЗНО]

Лексикологія. Підсумкові тести

[Тест 1](#)

[Тест 2](#)

ПРАВОТИС ІНШОМОВНИХ СЛІВ

Українські та іншомовні слова:

1. Майже всі слова, які починаються на **a, e**, і більшість ні **і**: *абажур, ефір, історія*.
2. В іншомовних бувають збіги голосних: *біолог, ідеал*.
- В українських — збіги на межі префікса і кореня: *виорати, наодинці*.
3. Іншомовними властиві важкі для вимови збіги приголосних: *абстрактний, тембр*.
4. Іншомовні мають звук [ɸ]: *фабрика, фігура*. Виняток: *Фастів, форкети, фе*.
5. В іншомовних не чергаються **o, e** і **i** та немає випадних **o, e**: *бетон — бетону, ... бюллетень — бюллетеня*.
6. В іншомовних рідко виділяються префікси і суфікси, а корінь може мати три і більше складів: *вітамін, вітамінізатор*.
7. Частина іншомовних слів з кінцевим голосним не відмінюється: *амплуа, кенгуру*.

Основні орфограми у словах іншомовного походження

Буква И	Буква І	
<p>1. В основах загальних іншомовних слів після дев'яти букв ð, т, з, с, ц, ч, ш, ж, р («Де ти з'їси цю чашу жиру») перед наступним приголосним (крім й) пишемо и: <i>директор, інститут, позиція, таксист, цирк, шифер, режисм, коридор</i>.</p> <p>Після них пишуть "и" в іншомовних словах</p> <p>Де Ти З'їси Цю Чашу Жиру</p> <p>Як виняток буква и пишеться після інших букв:</p> <ol style="list-style-type: none"> у давно запозичених словах: <i>бинт, вимпел, графин, кипарис, кит, мигдаль, міля, скіпідар, спірт, шпиталь</i>; у словах, запозичених із східних мов: <i>башкир, калмик, киргиз, кизил</i>. <p>2. В основах власних іншомовних назв (у географічних назвах і прізвищах) буква и пишеться після шиплячих («Ще єжджу») та ц перед наступним приголосним: <i>Чингізхан, Цицерон, Шиллер, Вашингтон, Чикаго, Алжир</i>.</p> <p>Крім того, в географічних назвах буква и пишеться:</p> <ol style="list-style-type: none"> після р, д, т перед приголосним (крім й): <i>Великобританія, Крим, Мадрид, Кордильери, Тибет, Аргентина, Ватикан</i>; у кінцевих сполученнях -ида, -ика: <i>Антарктида, Колхіда, Америка, Мексика, Корсика</i>; а також у назвах Єгипет, Вифлесм, Єрусалим, Сирія, Сицилія, Пакистан, Китай, Бразилія. 	<p>1. На початку слів: <i>інженер</i></p> <p>2. У кінці незмінних слів: <i>журі, таксі</i></p> <p>3. Після губних м, в, н, б, ф, після и, л, після з, к, х (якщо це не виняток): <i>вітамін, ліцензія, гірлянда, кіно, хімік; Бірма, Піца, Гіндукуш, Хібіни, Кілінг</i>;</p> <p>4. Перед голосними + Й: <i>патріот</i></p> <p>5. у географічних назвах також після з, с (якщо це не виняток): <i>Сідней, Зімбабве</i></p> <p>6. у прізвищах після всіх приголосних, крім ц, ж, ш, ч: <i>Дідро, Сінклер</i></p>	
Подвосні букви	<p>1. У власних назвах та їхніх похідних: <i>Russo, Діккенс</i> Але немає подвосння в таких власних назвах: <i>Вашингтон, Бразилія</i>, і т.п.</p> <p>2 У загальних іншомовних назвах букви звичайно не подвоюються: <i>колектив, каса, група, маса, колона, хобі, аллегорія, шосе</i>.</p> <p>Винятки становлять: алло, бонна, панно, мадонна, манна, тонна, ванна, беладонна, панно, ірраціональний, сюрреалізм, аннали, гунни, вілла, булла, нетто, брутто, лібрето, мотто, стаккато, мітра, контреволюція, фортіссімо, ірраціональний, імміграція (але еміграція, емігрант), сюрреалізм.</p> <p>3. При збігу однакових приголосних префікса і кореня вживаного в нашій мові слова: <i>ірреальний, імміграція</i></p>	
Апостроф	Вживається	Не вживається
	<p>1. Після Б, П, В, М, Ф, Г, К, Х, Ж, Ч, Р, Ш, що позначають верді приголоснізвуки: <i>мии 'як</i>,</p> <p>2. Після кінцевого приголосного Префікса: ад 'ютант</p>	<p>1. Після букв Б, П, В, М, Ф, що разом з наступною Я, Ю, Є позначають пом'якшені звуки: <i>пюре</i>,</p> <p>2. Перед ЙО: <i>курйоз</i></p>
М'який знак	Вживається	Не вживається
	<p>Після Д, Т, З, Ц, С, Л, Н:</p> <ol style="list-style-type: none"> Перед Я, Ю, Є, ЙО: <i>адью, Готье</i> Відповідно до вимови після Л перед приголосним: <i>фільм</i>, Відповідно до вимови кінці слів: <i>Базель, алеба́л</i> 	<p>1. Після Ц у кінці слова іменників чоловічого роду: <i>палац, шприц</i></p> <p>2. Перед Я, Ю, коли позначають один звук: <i>тюль</i></p>

Фразеологія

1

ФРАЗЕОЛОГІЗМИ

СТІЙКІ СПОЛУЧЕННЯ СЛІВ, ЯКІ ЗА ЗНАЧЕННЯМ ДОРІВНЮЮТЬ ОДНОМУ СЛОВУ (СЛОВОСПОЛУЧЕННЮ)

3

ФРАЗЕОЛОГІЗМИ У РОЛІ ЧЛЕНІВ РЕЧЕННЯ

Фразеологічний зворот виступає одним членом речення

Ви послухайте його і на вус намотайте.
Він наговорив сім мішків гречаної вовни.

Пішов козак світ за очі.

Також може допомогти

ФРАЗЕОЛОГІЧНИЙ ПРАКТИКУМ ДО ЗНО: 20

ВІДЕОТЕОРІЯ

ЗАВДАНЬ НА ВІДПОВІДНОСТІ!!

[Вправа 1](#)

[Вправа 2](#)

[Вправа 3](#)

[Вправа 4](#)

[Вправа 5](#)

Тест 1